

RADOVAN KARACIÇ'IN TUTUKLANMASI: GERÇEKLERLE YÜZLEŞME ZAMANI

Erhan TÜRBEDAR

TEPAV Dış Politika Analisti,
erhan.turbedar@tepav.org.tr

Özet: Slobodan Miloşeviç yönetiminin yıkıldığı Ekim 2000'den sonra Sırbistan'dan gelen en iyi haber, savaş suçlarından dolayı aranan Bosnalı Sırpların eski lideri Radovan Karaciç'in tutuklanmış olmasıdır. İlk defa 1995 yılının Temmuz ayında Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından savaş suçu işlemekle itham edilen Karaciç, Balkanlar'da 13 yıl serbest gezdikten sonra Temmuz 2008'de yakalandı. Karaciç'in yargılanması, bir nebze dahi olsa adaletin sağlanması açısından önemlidir. Adalet, sadece kurbanlar açısından değil, gelecekteki soykırımların, insanlığa karşı suçların tekrarlanmaması açısından da önemlidir. Karaciç'in yargılanması ayrıca Bosna savaşı ile ilgili ilave gerçeklerin ortaya çıkmasını da sağlayacaktır. Bu makalenin amacı, çocukları öldüren, okul ve kütüphaneleri yok eden bir katil olarak her zaman hatırlanacak olan Karaciç'in tutuklanması ve yargılanmasına ilişkin değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Radovan Karaciç, Bosna-Hersek, Sırbistan, soykırım, Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi.

RADOVAN KARADZIC'S ARREST: TIME TO FACE THE TRUTH

Abstract: The best news heard from Serbia since October 2000, the end of the Slobodan Milosevic regime, was the arrest of Radovan Karadzic, former leader of Bosnian Serbians who was wanted for his war crimes. Karadzic, who was charged with committing war crime for the first time in July 1995 by International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, was caught in July 2008 after thirteen years of freedom. Karadzic's going to trial is of great importance for securing the justice even slightly. Justice is important not only for the victims but

also for preventing the repetition of similar crimes against humanity. The trials will also reveal new facts about the Bosnian war. The purpose of this study is to make comments on the arrest and trial of Karadzic, who will always be remembered as a murderer who killed children and destroyed schools and libraries.

Keywords: *Radovan Karadzic, Bosnia and Herzegovina, Serbia, genocide, International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia*

I. Giriş

Slobodan Miloşeviç yönetiminin yıkıldığı Ekim 2000'den sonra Sırbistan'dan gelen en iyi haber, savaş suçlarından dolayı aranan Bosnalı Sırpların eski lideri Radovan Karaciç'in tutuklanmış olmasıdır. Radovan Karaciç ve Ratko Mladiç gibi savaş suçlularının Sırbistan'da buldukları yıllarca inkâr edildikten sonra, Sırbistan Millî Güvenlik Konseyi'nden, Karaciç'in başkent Belgrad'da tutuklandığı haberi gelmiştir. Böylece, Karaciç'in hiçbir zaman tutuklanmayacağına, kendisine adaletin önünde hiçbir zaman hesabın sorulamayacağına dair efsane yıkılmıştır.

Bu makalede, 1992-1995 yılları arasında yaşanan Bosna savaşı çerçevesinde Radovan Karaciç'in kişiliği hakkında bilgiler verilecek, savaş sırasında ve savaş sonrası dönemde Karaciç'in Sırbistan ile ne tür ilişkiler içinde olduğuna değinilecektir. Diğer taraftan, Karaciç'in neden tutuklandığı, yargılanmasının nasıl gerçekleşeceği, yargılanmasından Bosna savaşıyla ilgili ne tür gerçeklerin çıkabileceği, söz konusu gerçeklerin bilinmesinin neden önemli olacağı gibi konular üzerinde de durulacaktır.

II. Radovan Karaciç Kimdir?

Karadağ'ın Durmitor dağı yakınındaki Petnyitsa köyünde 1944 yılında doğan Radovan Karaciç, Tito Yugoslavyası'nın dağılmaya başlamasından, Bosna savaşının sona erdiği 1995 yılının sonuna kadar, Bosnalı Sırpların mutlak lideriydi. Kendisi aynı zamanda, Bosna-Hersek topraklarının yüzde 49'una karşılık gelen Sırp Cumhuriyeti'nin de ilk cumhurbaşkanıydı.

Karaciç'in babası bir Çetnikti. "Çetnik", Sırp tarihinin geçmiş dönemlerine ait kahramanlaştırılmış haydutlar için kullanılan geleneksel bir terimdir. Özellikle

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Çetnikler, bir taraftan dini nefret yüzünden, diğer taraftan da etnik açıdan temizlenmiş “büyük Sırp devleti”ni oluşturmak uğruna, acımasızca ve sistematik bir şekilde Boşnakları katletmiştir. 1990’ların başlarında yaşanmaya başlayan Yugoslavya krizi çerçevesinde, Karaciç, Boşnak kıyımı konusunda babasının adımlarını izleyeceğini hemen belli etmiştir. Babasından farklı olarak, Karaciç’in Tito Yugoslavyası’nda 1946 yılında kurulan gizli polis teşkilatı UDBA’nın (*Uprava drzavne bezbjednosti*) eski mensubu olduğuna inanılmaktadır. Diğer taraftan, Karaciç’in Bosna savaşının öncesinde de Belgrad’ın yönettiği gizli teşkilatlara hizmet ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Günümüzde Sırbistan’daki iktidarın başını çeken Demokratik Parti’nin kurucularından biri olan Sırp yazar Goyko Coko ile 12 Ekim 1991’de yaptığı bir telefon görüşmesinde, yani savaşın henüz alevlenmediği bir dönemde, Karaciç Boşnakların dünya yüzünden yok olacaklarını söylemişti. 13 Ekim 1991’de Bosnalı Sırpların eski bakanlarından Momçilo Mandiç ile yaptığı bir telefon konuşmasında ise Karaciç, birkaç gün içinde Saraybosna’nın yok edileceğini ve 500 bin Boşnakın öldürüleceğini belirtmişti. 14 Ekim 1991’de Bosna-Hersek meclisinin kürsüsünden seslenirken de, Karaciç, Bosna’yı ve Boşnakları yok etmekle açık olarak tehdit etmiştir. 1992’nin ilkbaharında Boşnaklar üzerinde başlayan kıyımın trajik bir finali olan ve Temmuz 1995’te gerçekleşen Srebrenitsa soykırımının arifesinde ise Karaciç, Bosnalı Sırpların generallerinden Radislav Krstić’e Srebrenitsa’yı ele geçirmelerini emrettiğini belirtirken,¹ ormanlardan kaçmaya çalışan “Türklerin” peşlerine gidilmesini de istediğini, bu konuda “radikal özel bir görev” onayladığını ve bundan pişmanlık duymadığını açıklamıştır. Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin (YUCM) Dava Dairesi, Karaciç’in bu ve benzer açıklamalarını, soykırım özel kastının² ispatlanmasında kanıt olarak sunmuştur.³

Karaciç’in konuşmalarıyla ilgili yukarıda verilen örneklerden birinci ile sonuncusu arasında geçen zaman aralığında Bosna’da yaşananlar, insanlık tarihinin en karanlık sayfaları arasında yer almıştır. Karaciç’in komutası altında

1 Bosnalı Sırpların generallerinden Radislav Krstić 2 Ağustos 2001 tarihinde Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından, Srebrenitsa’da soykırım gerçekleştirdiği gerekçesiyle 46 yıllık hapis cezasına çarptırılmıştır. Savunmanın verdiği temyiz dilekçesi ardından ise, 2004’te Krstić’in hapis cezası 35 yıla indirilmiştir.

2 1948 tarihli Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi (Soykırım Sözleşmesi) gereğince, suçun fiziksel unsuru dışında, suçun manevi unsurunun da ispatlanması şarttır. Bir başka ifadeyle, bir suçun işlenmesi durumunda varılması gereken zihni durumun da ispatı gerekmektedir. Soykırım Sözleşmesi bunu “kasıt” ve “özel kasıt” kriterleriyle belirliyor. Bu zihni durumun ispatlanması üzerine kriter o kadar yüksek bir seviyede düzenlenmiş ki, bir devleti değil, bireyi bile soykırımdan suçlu bulmak zordur.

3 Prosecutor v. Slobodan Milosevic, *Decision on Motion for Judgement of Acquittal*, Case No. IT-02-54-T, 16 Haziran 2004, para. 238-245.

Bosna-Hersek nüfusunun yaklaşık yüzde 50'si (2,2 milyon kişi) savaş öncesi evlerini terk etmiş, yaklaşık 250 bin kişi hayatını kaybetmiş, 200 bin civarında sivil, değişik esir kamplarında işkencelere maruz kalmıştır. Diğer taraftan, Boşnak kadınlara ve kız çocuklarına sistematik bir şekilde tecavüz edilmiş, Saraybosna, Bihaç, Srebrenitsa, Gorajde ve Jepa gibi birçok Boşnak kenti uzun süreyle kuşatma altında tutulmuş ve Boşnak tarih ve kültürünün izleri olan 1200'ün üzerinde cami, mescit, tekke gibi eserler yıkılmış, yakılmıştır. Karaciç'in etnik temizlik ve soykırım politikalarıyla oluşturulan Sırp Cumhuriyeti'nde ise yakın geçmişe kadar Sırp olmayanlara tanınan tek hak, Bosna'nın bu biriminden göç etmek olmuştur.

Karaciç Saraybosna'dan nefret ettiğini hiç gizlememiştir. Oysa eğitim maksadıyla daha 14 yaşında Saraybosna'ya yerleşen Karaciç, aynı şehirden tıp diplomasını bile almıştır. Belki de yeğenine tecavüz etmek suçuyla yargılanmış olan babasının yarattığı utanç verici durumdan kaçmak için, Karaciç Karadağ'ı terk ederek, Saraybosna'ya yerleşmişti.

Askerliğini yapmamış olmasına rağmen, Bosna savaşı yıllarında Karaciç askeri üniformayla ortalıkta gezinmeyi seviyordu. Diğer taraftan, sadece Sırların iyiliği için değil, bütün Batı'nın iyiliği için de savaştığına inanıyordu. Nitekim Karaciç bir seferinde Sırların 600 yıl önce Avrupa'yı "İslam'dan koruduklarını", Bosna savaşında da Avrupa'yı Almanya'dan ve "İslami radikalizminden" korumakta olduklarını söylemiştir.⁴

Günümüzde Sırların çoğunluğu Radovan Karaciç'i bir ulusal kahraman olarak algılamaktadır. Oysa Karaciç bir milli kahramandan çok, "milli bir korkaktı". 13 yıl boyunca gizlenmekle sadece kendi ailesine değil, genel olarak Sırp milletine değişik sıkıntı ve zararlar vermiştir.

III. Radovan Karaciç'ten Dragan Dabiç'e

Karaciç ilk olarak 24 Temmuz 1995'te YUCM tarafından savaş suçu işlemekle suçlanmıştır. Ancak, tutuklanması için üzerine doğru dürüst giden hiç kimse olmamıştır. Sırbistan yetkilileri defalarca Karaciç'in Sırbistan'da bulunmadığına dair yeminlerde bulunmuştur. Karaciç'in başkent Belgrad'ın göbeğinde tutuklanmasından sadece iki gün önce ise, YUCM ile işbirliğinden sorumlu devlet komisyonunun koordinatörü Rasim Layiç "Karaciç ve Mladiç gibi savaş

⁴ Smail Cekic, *Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu: Planiranje, Priprema, Izvođenje*, Cilt 1, (Saraybosna, Institut za Istrazivanje Zlocina Protiv Covjecnosti i Medunarodnog Prava, 2004), s. 561.

suçlarının nerede bulduklarını Sırbistan'ın hiçbir resmi kurumu bilmemektedir" yönünde bir açıklamada bulunmuştur.

Karaciç tutuklandığında, kendisine 1999 yılında düzenlenen Dragan David Dabiç adlı sahte kimlik altında, bambaşka bir şekil ve kişiliğe bürünmüş vaziyette yaşadığı anlaşılmıştır. Bosna savaşı yıllarında Sırp olmayanlardan temizlenmiş "alternatif bir Bosna" yaratmaya çalışan Karaciç'in, kendisine biçilmiş yeni kimlik altında "alternatif tıpla" uğraştığı ortaya çıkmıştır. Karaciç'in gizlenme şekli, sadece devlet kurumlarından görülen destekle mümkün olabildiği söylenebilir. Zaten Karaciç bütün Bosna savaşı boyunca Sırbistan ile Karadağ'dan siyasi, askeri ve istihbarat desteği görmüştür. Karadağ'da yayımlanan "*Monitor*" dergisinde yer alan bir iddiaya göre ise Karaciç 11 Mayıs 1996 tarihinde Karadağ'da tutuklanmış, ancak o dönemdeki Karadağ yönetimi tarafından serbest bırakılmıştır.⁵

Karaciç'in sürekli yer değiştirdiği ve bu yüzden yakalanamadığına dair inanç boş çıkmıştır. Adresli belli ve gayet normal bir hayat sürdürdüğü anlaşılmıştır. Karaciç'in rahat bir hayat sürdürdüğünü gösteren olgulardan biri, 2002-2005 yılları arasında beş kitabını yayınlamış olmasıdır. Bunların dışında Karaciç'in yazıları Sırbistan'da yayımlanan "*Sağlıklı Yaşam*" isimli dergide de yer bulmuştur. 10 Aralık 2007 ile 23 Mayıs 2008 tarihleri arasında ise Karaciç yeni kimliğiyle alternatif tıp üzerine dört ayrı yerde tebliğler sunduğu ortaya çıkmıştır. Dahası, Karaciç'in Dragan Dabiç ismi altında kartvizit bastırıldığı, iki cep telefonu kullandığı ve <http://www.psy-help-energy.com/internet> adresinde kendi sitesini kurduğu anlaşılmıştır. Alternatif tıp alanının ötesinde, Karaciç "arıların öldürülmesinin güna olduğu" tarzı konuşmalar bile yapıyormuş. Arıları bu şekilde savunan Karaciç yüzünden ise, bugün hâlâ Boşnak anneleri, Bosna-Hersek'in dört tarafında çocuklarının kemiklerini aramaya devam etmektedir.

Karaciç'e Dragan Dabiç kimliğiyle hayat verenler, ne oldu da bu hayatını geri aldı? Karaciç'in tutuklanmasına yönelik bir siyasi irade Sırbistan'da daha önce var olmamıştır. Karaciç'in yargılanmasının, Sırbistan devletinin milli çıkarlarına zarar verebileceğinden endişelenilmiştir. Özellikle Sırbistan'ın eski Başbakanı Voyislav Koştunitsa'nın, Karaciç'in tutuklanmasına uzun süre engel teşkil ettiğine inanılmaktadır. Koştunitsa'nın diğer bazı savaş suçlularının yakalamasına da zorluklar çıkardığı iddia edilmektedir. Örneğin, Hırvatistan'da Hırvat sivilleri üzerinde işlenen suçlardan dolayı aranan Goran Hacıç 2004 yılında tam tutuklanmak üzereyken, Sırbistan'ın Novi Sad kentindeki evinden kaçmasını Koştunitsa yandaşlarının sağladığına inanılmaktadır.

5 S. Radoncic ve M. Tadic Mijovic, "Hapsenje Karadzica: Ko je Stvorio, Stitio i Otkucao D.D. Dabica", *Monitor*, Sayı 927 (1 Ağustos 2008).

11 Mayıs 2008'deki erken seçimden sonra Belgrad'da Koštunitsa'dan arındırılmış bir şekilde işbaşına gelen yeni hükümet, daha önceki dönemde Sırbistan'ın Batı ile krize giren ilişkilerini düzeltme çabasına girmiştir.⁶ Oysa hem Brüksel, hem de Vaşington suçlularının yakalaması için Sırbistan'a yıllarca baskılar yapmıştır. Bu yüzden Karaciç'i tutuklayarak, yeni Sırbistan yönetimi özellikle Avrupa Birliği (AB) ile olan ilişkilere yeni bir soluk vermeye çalışmıştır. 11 Mayıs 2008'deki seçimlerin ardından Sırbistan istihbarat teşkilatı BIA'ya (*Bezbednosno-informativna agencija*) yeni bir başkanın atanmış olmasının, Karaciç'in tutuklanmasında büyük rol oynadığı söylenebilir.

IV. Karaciç'in Yargılanması

Radovan Karaciç yargılanmak üzere 30 Temmuz 2008'de Hollanda'nın Lahey kentinde bulunan Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesine (YUCM) teslim edilmiştir.⁷ YUCM'a teslim edilmesinden sonraki bir yıl boyunca Mahkeme Karaciç'le ilgili iddianameyi geliştirip tamamlamıştır. Radovan Karaciç'e karşı hazırlanan iddianamenin son hali iki soykırım suçunu, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları gibi değişik suçları içermektedir. Soykırım suçlamasının birinci kısmı, 1992 yılında Bosna-Hersek'in on belediyesinde yaşanan olaylarla ilgilidir. İkinci kısmı ise, 1995 yılında gerçekleşen Srebrenitsa soykırımıyla ilgili yapılan suçlamadır. Karaciç 30 Haziran 2009'da Mahkemeye sunduğu yazılı dilekçede suçsuz olduğunu söylemiştir.

Radovan Karaciç'in YUCM'daki yargılanma süreci 26 Ekim 2009 tarihinde resmen başlamıştır. Duruşmalarının başlamasından yaklaşık bir ay önce Karaciç kendi kendini savuna hakkından yararlanmayı istemiş ve bu konuda hazırlığını yapabilmek için 10 aylık bir süre talebinde bulunmuştur. Ancak Mahkeme duruşmaları Karaciç'in gıyabında başlatmıştır. 5 Kasım 2009'da ise YUCM Karaciç'e bir avukatın atanmasını kararlaştırıp, söz konusu avukatın hazırlığını yapabilmesi için duruşmaları 1 Mart 2010 tarihine kadar ertelemiştir.

Normal koşullarda YUCM'un 2010 yılına kadar kapatılması gerekiyordu. Bu mahkemede Sırpların adil olarak yargılanmadığını ileri süren ve BM Güvenlik Konseyi'nde veto hakkına sahip Rusya Federasyonu uzun süre YUCM'un görev süresinin uzatılmasına karşı çıkmıştır. Karaciç'in tutuklanması ardından ise

6 Sırbistan'ın Batı ile ilişkilerinin neden krize girdiği hakkında bkz. Erhan Türbedar, "Kosova'nın Bağımsızlık İlanının Sırbistan, Bosna-Hersek ve Makedonya'ya Etkileri", *Avrasya Dosyası*, Cilt 14, Sayı 1 (2008), ss. 26-35.

7 YUCM 1993 yılında Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi tarafından, 25 Mayıs 1993 tarihli, 827 numaralı karar gereğince kurulmuştur. Görevi, 1991'den bu yana eski Yugoslavya topraklarında işlenen savaş suçlarının sorumlularını yargılamaktır. Bkz. UNSC Res. 827 (25 Mayıs 1993), UN Doc S/RES/827.

Radovan Karaciç'in Tutuklanması: Gerçeklerle Yüzleşme Zamanı

Moskova, Karaciç bir Rusya vatandaşı veya Sırbistan bir Rusya eyaletiymiş gibi davranarak, bu Balkan katilinin objektif yargılanmasını talep etmiştir.⁸

Moskova'nın bu yöndeki tutumu yüzünden Karaciç hüküm giymeden mahkemenin kapatılabileceğini ümit ederek, yaklaşık 20 hukukçudan aldığı danışmanlık hizmetiyle yargılanma sürecini elinden geldiğince boykot etmeye çalışmıştır. Ancak, Güvenlik Konseyi 16 Aralık 2009 tarihli kararıyla, Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesinin çalışma süresini 2012 yılının sonuna kadar uzatmayı başarmıştır.⁹

Radovan Karaciç'e karşı hazırlanan iddianame oldukça hacimlidir ve soykırım suçu, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları gibi değişik suçları içermektedir. Nitekim medya kaynaklarında yer alan bilgilere göre, Karaciç'e karşı 1,1 milyon üzerinde yazılı sayfa, 45 bin üzerinde doküman ve birkaç bin ses ile görüntü kaydı delil olarak kullanılacaktır. Aynı zamanda 400 üzerinde kişi Karaciç'e karşı tanıklık yapacaktır.

Karaciç'e karşı hazırlanan hacimli iddianame bu yönüyle, aynı mahkemede yargılanan eski Sırp lider Slobodan Miloşeviç'in iddianamesine benzemektedir. Bu yüzden, Karaciç'in yargılanması için Miloşeviç davasından çıkartılabilecek derslerin olup olmadığına bakmak önemlidir. Hatırlatmak gerekirse, birkaç yıl yargılandıktan sonra hüccesinde ölü bulunduğu için, Miloşeviç davasında boşuna yüzlerce tanık dinlenmiş, on binlerce evrak gözden geçirilmiş ve boşuna milyonlarca dolar harcanmıştır. Miloşeviç'e kendi kendisinin savunmasını yapmasına izin verilmişti. Böylece Miloşeviç, YUCM'da adeta şov yapmış ve yargılama sürecinin uzamasına sebebiyet vermiştir. Diğer taraftan, Miloşeviç davasında Hırvatistan, Bosna-Hersek ile Kosova hakkındaki suçlamaların toplu hale getirilmiş olması, temel bir hata olduğu söylenebilir. Söz konusu davalar ayrı ayrı görülseydi, Miloşeviç ölmeden en azından bitmiş olanlardan hüküm giyebilecekti.

Miloşeviç davasından çıkartılan bu yöndeki derslerden hareketle, teorik olarak Karaciç'in kendi kendini savunmasına izin verilmemesi gerektiği düşünülebilir. Diğer taraftan, Karaciç'in davasında en önemli suçlamalar üzerinde durulması, ayrıca yeterince delilin bulunduğu vakalara yoğunlaşılması önerilebilir. Ancak, YUCM, her mahkeme gibi, sanıkların adil yargılanma hakkına tam olarak saygı gösterilmesini önemsemektedir. Nitekim YUCM'un Statüsününün 21. maddesinin 4/b fıkrasında, sanığa savunmasını hazırlaması için yeterince sürenin tanınması

8 "Rusija Zatrazila Objektivno Sudenje Karadzicu u Hagu", B92, (23 Temmuz 2008).

9 UNSC Res. 1900 (16 December 2009), UN Doc S/RES/1900.

gerektiğine ilişkin güvence verilmektedir.¹⁰ Diğer taraftan, YUCM'daki duruşmalar süresince çok sayıda tanık sözlü olarak delil sunmakta, yargılanan taraf ise tanığı çapraz sorgulayabilmektedir. Dahası, sanık kendi kendini savunma hakkından istifade etmeyi de talep edebilmekte, bu hakkın tanınması durumunda ise sanığa savunmasını hazırlamak üzere belli bir müddet verilmektedir. Bunlara ilave olarak, verilen bir mahkeme kararının yeniden incelenmesi için temyiz dilekçesi verilirse, YUCM'daki davalar uzayıp durmaktadır. Bir örnek vermek gerekirse, YUCM'da on yıl içinde görülen dava sayısı, Nazi savaş suçlularının yargılandığı Nüremberg Uluslararası Askeri Mahkemesinde bir yıldan daha az sürede görülmüştür.¹¹

Yukarıda belirtilen sıkıntılarla birlikte, YUCM pratiğinde, Karaciç'in davasını hızlandırabilecek uygulamalar da vardır. Şöyle ki dava daireleri, daha önce YUCM'da görülmüş davalarda hükme bağlanmış olayları, Karaciç'in davasında delil olarak kabul edebilmektedir. Savunma, daha önce hükme bağlanmış davaları çürütme hakkına sahipken, davacı tarafın bu davalardaki delilleri yeniden ispatlama zorunluluğu yoktur.¹² Neticede, savunma ciddi bir çürütücü delil sunmadığı sürece, YUCM'da görülmüş davalarda hükme bağlanmış olaylar sayesinde, tekrarlamalar azaltılarak, kritik konuya odaklanılabilmekte ve yargılama süreci hızlandırılabilir. Buradan hareketle konu ile ilgili uzmanlar yaklaşık üç yıllık süre içinde Karaciç'in yargılanmasının tamamlanabileceğini düşünmektedir.¹³

2012 yılının sonunda Karaciç'in yargılanması sona ermeden YUCM kapatılırsa, mevcut koşullar altında Karaciç'le birlikte eski Yugoslavya coğrafyasında suç işlemekle itham edilenler Sırbistan, Bosna-Hersek ve Hırvatistan'da kurdukları yerel mahkemelerde yargılanmak zorunda kalacak. Örneğin sadece Bosna-Hersek'teki savaş suçları mahkemesinde 10 bin civarında şahıs savaş suçları işlemekle itham edilmiştir. Ancak, yerel mahkemelerdeki yargılamalardan adaletin sağlanıp sağlanamayacağı tartışılabilir. Örneğin, Srebrenitsa soykırımına iştirak eden "Akrep" örgütünün Sırbistan İçişleri Bakanlığı'na bağlı olduğunu gösteren bir takım belge ve itiraflar bulunmaktadır.¹⁴ Buna rağmen, Akrep örgütünün beş mensubunu yargılayan, Belgrad'daki yerel mahkeme bünyesinde

10 Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, (Eylül 2009), <http://www.icty.org>.

11 Helena Cobban, "International Courts", *Foreign Policy*, (Mart-Nisan 2006), s. 23.

12 Helen Brady, "YUCM İçtihadında Önemli Dönüm Noktaları", *Uluslararası Suçlar: Bosna-Hersek Örneği*, ed. Sevin Elekdağ ve Erhan Türbedar içinde (Ankara: ASAM-IKSAREN Yayınları, 2008), s. 98.

13 "Karadzic Trial Will Start on October 19," *BIRN*, (8 Eylül 2009), <http://birn.eu.com>.

14 Nataşa Kandić, "Uluslararası Adalet Divanı Kararı: Sırbistan'dan Bir Değerlendirme", *Uluslararası Suçlar: Bosna-Hersek Örneği*, ed. Sevin Elekdağ ve Erhan Türbedar içinde (Ankara: ASAM-IKSAREN Yayınları, 2008), s. 54.

kurulu bulunan Savaş Suçları Konseyi, 10 Nisan 2007'de açıkladığı kararda, Akrepler örgütünü Sırbistan devlet kurumlarıyla herhangi bir kurumsal ilişkisi bulunmayan milis bir örgüt olarak göstermiştir. Neticede, Akrepler dosyasıyla görevlendirilen yargıçlar adaletin koruyucusu olacaklarına, Slobodan Miloşeviç rejiminin kurumlarının yanlışlarını örtbas etmeyi milli bir çıkar olarak algılayarak, soykırımı gerçekleştirenlerin koruyucusu olmuştur.

Yerel mahkemelerdeki yargılamanın diğer bir sakıncası ise, tanıklık edenlerin güvenliğine ilişkindir. YUCM'daki davalarda tanıklık edenlerin yaklaşık yüzde 40'ının kimliği güvenlik sebeplerinden dolayı gizli tutulmuştur.¹⁵ Buna rağmen, YUCM tanıkları büyük tehditlerle karşı karşıya kalabilmektedir. Böyle olunca, yerel mahkemelerde tanıklık edenlerin çok daha büyük baskı ve tehditlerle karşı karşıya kalabileceklerini söylemek yanlış olmayacaktır.

V. Karaciç'in Tutuklanmasına Sırbistan'da Verilen Tepkiler

1990'lı yıllarda Balkanlar'da yaşanan savaşlar üzerine farklı tarafların "farklı gerçekleri" vardır. YUCM'daki duruşmalardan Balkanlar'daki savaşlar üzerine gerçekler henüz ortaya çıkarılmadan, bölge ülkelerinin yöneticileri kendi çıkarlarının gerektirdiği "gerçekleri" üretmiş ve bunu halklarına "kesin gerçek" olarak kabul ettirmiştir. Bu yüzden, karara bağlanan YUCM davaları sıklıkla "siyasi davalar" olarak algılanabilmektedir. Özellikle Sırp lar arasında YUCM'da Sırp ların adil bir şekilde yargılanmadığı ve YUCM'un siyasi bir mahkeme olduğu düşüncesi yaygındır. Bu çerçevede sıklıkla ileri sürülen argümanlardan birisi, YUCM'da yargılananların büyük kısmının Sırp olmasıdır.

Kuruluşundan 2008 yılının ortalarına kadar YUCM 161 şahsa karşı suç duyurusunda bulunmuş, bunların içinden ise 93 Sırp, 31 Hırvat, 14 Boşnak, 8 Arnavut ve 3 Makedon söz konusu mahkemenin yargıçları önüne çıkarılabilmektedir.¹⁶ Burada sunulan rakamlardan hareketle bir Sırp YUCM'un Sırp larla karşı çalıştığını savunabilirken, bir Boşnak muhtemelen, söz konusu rakamların Sırp ların en çok suç işlediklerini kanıtladığını söyler.

Farklı tarafların farklı gerçekleri bulunduğu için, Tito Yugoslavyası'nın neden dağıldığı hususunda bile Balkanlar'da görüş birliği yoktur. Ancak, Tito Yugoslavyası'nın dağılma sürecinde, bu ülkenin federal birimlerinden herhangi birinin Sırbistan'a saldırmakla tehdit bile etmediği bilinmektedir. Tam tersine,

15 "John Laughland: International Justice is Power Without Responsibility", *The Independent*, (29 Temmuz 2008).

16 "Srbima Hiljadu Godina za Ratne Zlocine", *Politika*, (14 Nisan 2008).

Slobodan Milošević rejiminin Hırvatistan ve Bosna-Hersek'in toprak bütünlüklerine ciddi bir zarar vermeye kalkıştığı gerçeğini hiç kimse inkar edemez. Ne var ki, Karaciç'in tutuklanmasıyla ilgili habere Sırbistan'da verilen tepki, Sırp halkının bazı gerçeklerle henüz yüzleşmediğini göstermektedir. Sırp'ların çoğu hem Hırvatistan hem de Bosna-Hersek'teki savaşta Sırp'ların özgürlükleri için mücadele ettiklerine, bir çeşit kurtuluş savaşı yürüttüklerine inanmaktadır. Bu yüzden, çocuk ve kadınları bile öldüren Radovan Karaciç ve Ratko Mladiç gibi şahıslar Sırp'lar tarafından "milli kahraman" olarak algılanabilmektedir.

Balkanlar'daki suçlar bireylerin bağımsız eylemleri sonucunda işlenmemiştir. Tam tersine, işlenen suçların altında bir ideoloji, bu ideolojiye hizmet etmek üzere tahsis edilen değişik silahlı güçler yer almıştır. Sırp'ların örneğinde, suçların işlenmesini teşvik eden ideolojinin adı "Büyük Sırbistan"dr. Karaciç'in uğruna savaştığı bu ideoloji ise Belgrad'da geliştirilmiştir. Bir başka ifadeyle, Karaciç, Sırbistan'da geliştirilen bir ideolojinin hükümlerini uygulamakla görevlendirilen bir şahıstı.

Bilindiği gibi, Belgrad, Yugoslavya adı altında önce bölgedeki Slavları tek bayrak altına toplamıştı. Yugoslavya'nın dağılmasıyla birlikte Slavların birleşmesi fikri başarısızlıkla sonuçlanınca, Yugoslavya adı altında bütün Sırp'ların aynı devlet çatısı altında toplanmasına çalışılmıştır. Bu çerçevede, 1990'ların ilk yarısında "Birleştirilmiş Sırp toprakları" deyimi Sırp'lar tarafından sıklıkla kullanılmıştır. Sırp topraklarının birleştirilmesi fikrini yöneten ve koordine eden ise, Sırbistan'daki Slobodan Milošević rejimi olmuştur.

Milošević hem Hırvatistan Sırp'ları, hem de Bosna-Hersek Sırp'ları içinden istediği kişiyi lider olarak ön plana çıkarabiliyor, istediğinin de kariyerine son verebiliyordu. Örneğin, 1989 yılında Bosnalı Sırp'lara Sırp Demokrasi Partisi'ni kurduran ve bu partinin başına Karaciç'in geçmesini sağlayan Belgrad'dır. Ardından Belgrad, Karaciç ile düzenli bir iletişim sürdürmüş, kendisine silah, finans ve diğer lojistik desteği sunmuştur. Belgrad, örneğin Bosna'da savaşmak üzere "gönüllüler birliklerinin" oluşturulmasını da örgütlemiş ve bu örgütleri finans etmiştir. Ancak, Sırbistan yetkilileri bu birlikleri "milis örgütler" olarak göstermeye çalışmakta ve Sırbistan kurumlarının bunlarla herhangi bir bağlantısının olmadığını savunmaktadır. Oysa, sözde gönüllü birliklerini kurduran Belgrad, bununla Sırbistan'ın Hırvatistan ve Bosna'daki savaşa karışmadığı görünümünü vermeye çalışmış, böylece "savaşa girmeden savaşmıştır".

Karaciç başlangıçta Milošević'in tipik bir "piyadesiydi". Karaciç ve Mladiç'in

deskeleniyor olması yüzünden ise BM Güvenlik Konseyi'nin 30 Mayıs 1992 tarihli ve 757 sayılı kararıyla, Slobodan Miloşeviç'in kurdurduğu Yugoslavya Federal Cumhuriyeti'ne ekonomik ambargo uygulaması başlatılmıştır.¹⁷ Daha sonra BM ambargosundan kurtulmaya çalışan Miloşeviç, Bosnalı Sırpların kontrolleri altına soktukları toprakların bir optimuma ulaştığına inanarak, Radovan Karaciç'ten "Vance-Owen Planı"nı kabul etmesini istemiştir.¹⁸ Karaciç Miloşeviç'in bu talebini reddederek, Belgrad'la olan ilişkilerini belli bir mesafede tutmaya başlamıştır. Belki de bu yüzden Belgrad Ratko Mladiç'ten ziyade, Radovan Karaciç'i YUCM'a teslim etmiştir. Çünkü, Bosna'da işlenen suçlarla Belgrad arasındaki bağlantıyı asıl kuran savaş suçlusunu Ratko Mladiç'tir.

Karaciç'in tutuklanmasına ilişkin haberin dünyaya duyurulmasıyla birlikte, 22 ve 23 Temmuz 2008 tarihlerinde, Sırbistan devlet televizyonu RTS'te, "Karaciç: Efsane ve Gerçek" isimli özel yayın gerçekleştirmiştir. Bu yayında konuşulanlar, Sırbistan'da olumlu anlamda çok şeyin değiştiğini, daha önce "yasak olan" bazı konuların Sırp devlet televizyonunda artık serbestçe konuşulabildiğini göstermiştir. Ama yine de, konuşulanlar arasında dayatılan bazı görüşlerle, Sırp halkının 1990'lı yılların gerçeklerini algılamasına müsaade edilmemiştir. Her şeyden önce, söz konusu programda merhum Boşnak lider Aliya İzetbegoviç'in Bosna yüzünden "barışı kurban ettiği" belirtilerek, dolaylı yoldan Bosna savaşının suçlusunu olarak Boşnaklar gösterilmiştir. Karaciç yıllardan beri Belgrad'ın göbeğinde serbestçe yaşamış olmasına rağmen, Sırbistan'ın suç işleyenlerin gizlendiği bir ülke olmadığını altı çizilmiştir. Program sunucusu "Radovan Karaciç soykırım suçu işlediği iddia ediliyor" tarzı cümlelerle Karaciç'i masum göstermeye çalışmış ve bir Batılı gazetenin Karaciç'i "Balkanlar'ın Bin Laden'ine" benzetmesinden rahatsız olduğunu açıkça belli etmiştir. Bunların dışında aynı programda "sözde Büyük Sırbistan projesi" tarzı kelimeler sarf edilmiş; programa telefonla bağlanan Sırp Cumhuriyeti Başbakanı Milorad Dodik'e ise, Karaciç'in işlediği suçları, adeta diğerlerinin Sırplar üzerinde işlediği suçlarla meşrulaştırmasına imkan tanınmıştır. Bütün bunların dışında, YUCM'un adaleti değil, özellikle Sırlara adaletsizliği dağıtan bir kurum olduğu mesajları verilmiştir.

"Karaciç: Efsane ve Gerçek" isimli programdan verilen bu örnekler bir araya getirilince ortaya çıkan resim, günümüzdeki Sırbistan devletinin Karaciç'e bakış

17 UNSC Res. 757 (30 May 1992), UN Doc S/RES/757.

18 İlkbahar 1993 boyunca BM arabulucusu Vance ve AB arabulucusu Owen'in hazırladığı barış planı gündemde olmuştur. Vance-Owen Planı, Bosna-Hersek'in bir federasyon çatısı altında on özerk kantona bölünmesini öngörmüştü. Planla en büyük haksızlık Boşnaklara yapılmıştı. Bosna'daki nüfus oranları yüzde 43,7 olmasına rağmen, Bosna topraklarının sadece yüzde 26,36'sının Boşnakların kontrolüne bırakılması planlanmıştı. Buna rağmen, gözü daha fazla toprakta olan Radovan Karaciç'in meclisi 26 Nisan 1993'te Vance-Owen Planını reddetmiştir.

açısını da özetlediği söylenebilir. İşte bu sebepten dolayı Karaciç'in yargılanması, bazı Sırp'ların geçmişte işlenen hatalarla yüzleşmesini sağlaması açısından önemlidir. 1990'ların ilk yarısında Balkanlar'da yaşanan savaşların iç yüzünü özellikle yeni yetişmekte olan Sırp nesillere göstermek açısından önemlidir. Yeni Sırp nesli "Boşnakların kendi kendilerini öldürdükleri" ve "Boşnakların kendi kendilerini esir kamplarına topladıkları" yönündeki yalanlarla yetiştirilmemelidir. Sırp milletinin gerçeğe hakkı olmalıdır. Bu gerçeklere, Miloşeviç ve Karaciç gibi şahısları yıllarca iktidara tutan toplumsal zihniyetin ve kültür yapısının değişmesi, dolayısıyla Sırbistan'da yeni bir düşünce tarzının gelişmesi, demokratikleşmenin tamamlanması açısından ihtiyaç vardır.

VI. Karaciç ve Batılı Ülkeler

Bosna savaşı yıllarında Karaciç'in Sırp olmayanlara yaşattığı insanlık trajedisi 3,5 yıl boyunca güç ve imkan yetersizliğinden değil, isteksizlikten durdurulmamıştır. Batılılar görünürde bir şeyler yapmaya çalışıyor gibiydi, oysa gerçekte Bosna'yı ve Boşnakları Karaciç'in katliamına terk etmişlerdi. Batılı ülkeler Karaciç'i durduracağına, Bosna'daki gelişmelere hep "insancıl kriz" gözüyle yaklaşmıştı. Bir başka ifadeyle, Batılılar savaşın sebepleri üzerine gideceğine, hep savaşın sonuçlarıyla uğraşıp durmuştur. Genel olarak uluslararası toplum Boşnakların öldürülüyor olmasını sürekli kınamış, ancak bu kıyımı durdurmak için neredeyse hiçbir şey yapmamıştır. Hazırladığı raporlarında Balkanlar'daki kanlı savaşların gerçekçi yüzünü yansıtmaya çalışan BM İnsan Hakları Komisyonu'nun Özel Raportörü Tadeusz Mazowiecki, Srebrenitsa soykırımının gerçekleşmesine müsaade edilmiş olmasından dolayı 27 Temmuz 1995'te sunduğu istifa dilekçesinde "Suçlar acımasız ve hızlı bir şekilde gerçekleşiyor, uluslararası toplumun buna cevabı ise yavaş ve verimsizdir" diyordu.¹⁹

Bosna'nın etnik çizgilere göre bölünmesine yardımcı olan da Batılılar olmuştur. Çünkü Batılı diplomatların sunduğu değişik barış planları, Karaciç'in etnik temizlik politikalarıyla şekillenen iç sınırları sürekli onaylamaktaydı. Bunun farkında olan Karaciç'in Sırp'ları, hep daha fazla toprağın peşine gidiyor, bu yüzden barış müzakereleri başarısızlıkla sonuçlanıyordu. Kuşkusuz, Bosna savaşında uluslararası toplumun davranışına gölge düşüren en önemli olaylardan biri Srebrenitsa soykırımı olmuştur.

Batılı ülkelerin Karaciç'in üzerine gitmemesi, savaş sonrası dönemde de sürmüştür. 1995-1996 yılları arasında Karaciç Bosna'da kolayca

¹⁹ Dzemo Tufekcic ve Mirsad Tokaca, *Mazowiecki Izvjestaji 1992-1995*, (Tuzla: Univerzitet u Tuzli i Istrazivacko-Dokumentacioni Centar Sarajevo, 2007), s. 17.

tutuklanabilecek durumdaydı. Ancak, Batılı devletler uzunca bir süre bu kişinin yakalanmasına yönelik bir siyasi karar almaktan imtina etmiştir. Karaciç'i destekleyen Sırp silahlı kuvvetlerinin Bosna'daki değişik misyonlarda görev yapan uluslararası topluluk temsilcilerine saldırabileceği endişesiyle, Karaciç'in üzerine ciddi bir şekilde gidilmemiştir. Başarısızlıkla izlenen temel strateji, Karaciç'in YUCM'a gönüllü temsil edilmesini sağlamaktır. Uluslararası topluluğun tek kayda değer girişimi Karaciç'in pasifleştirilmesi konusunda olmuştur. Bosna savaşını sona erdiren 21 Kasım 1995 tarihli Dayton Barış Anlaşması'nın mimarı olarak kabul edilen Amerikalı diplomat Richard Holbrooke'a bu konuda önemli bir görev verilmişti. 19 Temmuz 1996'da Belgrad'da, Sırbistan ve Bosnalı Sırp yetkilileriyle görüşükten sonra, Holbrooke, Karaciç'in siyasi kariyerinin sonunun imzalandığını duyurmuştu. Bu olaydan sonra, bütün siyasi ve bürokratik görevlerinden vazgeçmesi karşılığında, Holbrooke'un Karaciç'e YUCM'a gönderilmeyeceği yönünde garanti verdiği üzerine bir söylenti yayılmaya başlamıştır. Nitekim mahkemenin huzuruna çıkartıldığı ilk günden beri Karaciç, Holbrooke ile vardığı bir anlaşma gereğince YUCM'da yargılanamayacağı iddiasını ileri sürmüştür. Bir başka ifadeyle Karaciç bir dokunmazlığa sahip olduğunu ileri sürerek, Mahkemede kendisine karşı yürütülen sürecin durdurulmasını istemiştir. Holbrooke ve Amerika Dışişleri Bakanlığı Karaciç'in bu yöndeki iddialarını defalarca reddetmiştir. 7 Temmuz 2009'da ise YUCM'un aldığı bir kararla Holbrooke ile anlaşma iddialarına nokta koyulmuştur. Kararda, Holbrooke'un 1996 yılında BM Güvenlik Konseyi ve YUCM başsavcısı adına hareket ettiğine dair Savunma herhangi bir delil sunmadığı için, Karaciç'e ilişkin mahkeme sürecinin devam edeceği belirtilmiştir.

YUCM'daki duruşmalardan elde edilen delillere göre, 1997'nin sonlarından itibaren Karaciç, Sırp Cumhuriyeti'nde gizlenmeye başlamıştır. Ancak, tutuklanması noktasında olayın üzerine ciddi biçimde gidilmemiştir. Karaciç'in finansal desteğinin önemli ölçüde çökertilmesi dışında, bu savaş suçlusunun yakalanması için uzun yıllar somut bir adım atılmamıştır.²⁰

Temmuz 1997'ye kadar Bosna-Hersek'te görev yapmış NATO misyonunun yükümlülükleri arasında, savaş suçlularının yakalanması görevi yoktu. Bu tarihten sonra ise NATO Bosna-Hersek'teki savaş suçlularının üzerine gitmeyi kabul etmiştir.²¹ Buna rağmen, Bosna-Hersek'te Karaciç'in yakalanmasına yönelik NATO barış gücü askerlerinin bazı eylemleri göstermelik olmaktan öteye gitmemiştir. Karaciç'in 13 yıl boyunca Balkanlar'da serbest gezinmiş olması,

20 Mirko Klarin, "Zivot i Priključenje Radovana Karadžića", *Sense TV*, (2005).

21 Radio Free Europe/Radio Liberty, saat 02:30 Sırpça programı, (12 Ağustos 2008).

Batılı ülkelerde bu savaş suçlusunun yakalanmasına dair bir isteğin bulunmadığını göstermektedir.

YUCM'un eski başsavcısı Carla Del Ponte'nin sözlüğünü yapmış Florance Artman, Karaciç'in daha önceden yakalanmasını değişik vakalarda engelleyen ya ABD, ya İngiltere ya da Fransa'nın olduğunu iddia etmektedir. Artman'a göre, Karaciç'in tutuklanmasını bazen bizzat ABD'nin eski Başkanı Bill Clinton veya Fransa'nın eski Cumhurbaşkanı Jacques Chirac engellemekteydi.²² Artman'ın ileri sürdüğü bilgilere göre, NATO'nun eski Komutanı Wesley Clark, 15 Aralık 2003'te Slobodan Miloseviç'in YUCM'daki davasında kapalı kapılar ardında verdiği ifadede, Clinton ve Chirac'ın onayı olmadan, Karaciç'in üzerine gidilemeyeceğini doğrulamıştır.²³

Clinton'un döneminde Amerikan askerlerinin Bosna-Hersek'teki El-Kaide mensuplarının peşine gittikleri bilinmektedir. Bu yüzden, aynı askerlerin Karaciç ve Mladiç gibi savaş suçlularının peşine gitmemiş olmalarına anlam vermek zordur. Florance Artman'ın Karaciç'in neden yakalanamadığı üzerine iddiasının doğru olup olmadığı belki hiçbir zaman teyit edilemeyecektir. Ancak, söz konusu iddialar, Batılı ülkelerin Bosna savaşındaki rolü hakkında önemli bazı ipuçları verebilmektedir. Örneğin, Sırpı bir barış anlaşmasını imzalamaya razı ettirebilmek için, Batılı ülkelerin "güvenli bölge" olarak ilan edilen Srebrenitsa'nın Sırpıların eline düşmesine izin vermiş olabilme ihtimali oldukça yüksektir. Ne var ki, bunu kanıtlayan ciddi delile şimdiye kadar ulaşılamamıştır. Burada rahatlıkla söylenebilecek bir şey, Dayton Barış Anlaşması'nın 1995'in sonlarında imzalanabilmesi için, Batılı ülkelerin Karaciç ile yoğun bir diyalog içinde bulduklarıdır. Bu açıdan da Karaciç'in YUCM'da neler anlatacağı önem arz etmektedir.

Gerçi Karaciç Batılı ülkelerle sahip olduğu ilişkileri de kötüye kullanarak, uluslararası kamuoyunun dikkatlerini işin özünden, yani kendisine yöneltilen suçlamalardan uzak tutmaya çalışmaktadır. Örneğin, 21 Ağustos 2009'da Financial Times gazetesinde yayımlanan bir demecinde Karaciç, Tito Yugoslavyası'nın dağılmasından dolayı Batılıları suçlamıştır.²⁴ Muhtemelen savunması boyunca da Karaciç, Bosna halkının savaştan önce barış ve hoşgörü ortamında yaşadığını, ancak Batılı güçlerin Bosna'nın farklı etnik topluluklarını birbirine düşürdüğü yönündeki söylemini sürdürecektir. Bu tür söylemlere

22 Tanja Nikolic Dakovic, "Klinton i S Irak Licno Blokiralni Hapsenje", *Blic*, (13 Ağustos 2008).

23 Radio Free Europe/Radio Liberty, saat 02:30 Sırça programı, (12 Ağustos 2008).

24 Neil MacDonald, "Karadzic to Blame Self-interest of West for Yugoslav Break-up", *Financial Times*, (21 August 2009).

Karaciç, Bosna'da yaşanan olayların soykırım olarak nitelenemeyeceğini ortaya koymaya çalıştığı apaçıktır.

VII. Sonuç

İlk defa 1995 Temmuz ayında YUCM tarafından savaş suçu işlemekle suçlanan Radovan Karaciç, Balkanlar'da 13 yıl serbest gezdikten sonra 2008'in Temmuzunda yakalanmıştır. 31 Temmuz 2008'de ilk defa YUCM huzuruna çıkartılan Karaciç, af dilercesine masum bir insan imajını sergilemeye çalışmıştır. Ancak, kimlik değiştirmede profesyonelleşen Karaciç'i tarih her zaman çocukları öldüren, okul ve kütüphaneleri yok eden bir katil olarak hatırlayacaktır.

Herhangi bir tanık olmadan Karaciç'in yakalanmış olması, Sırp istihbarat teşkilatının baştan beri bu savaş suçlusunu kontrol ettiği söylenebilir. Bu yüzden Karaciç'in "yakalandığı" kelimesi yerine, "tutuklandığı" kelimesini kullanmak daha yerinde olacaktır. Karaciç'i yakalatan, Sırbistan'ın mevcut hükümetinin ülkeyi AB üyeliğine taşıma arzusu olmuştur. Bir başka ifadeyle, Karaciç ahlaki sorumluluktan ziyade, AB'ye katılımın bir önkoşulu olarak algılandığı için yakalanmıştır. Bu olay da Sırbistan'ın YUCM ile işbirliğine "ahlaki ilişki" gözüyle değil, "ticari ilişki" gözüyle baktığını göstermiştir.

Elbette, Karaciç'in tutuklanması tek başına yeterli değildir. Günümüzde Karaciç gibi şahısların talimatlarını uygulayan eli kanlı yüzlerce savaş suçlusunu Balkanlar'da halen serbestçe gezebilmektedir. Ancak, bunların içinden Ratko Mladiç ve Goran Hacıç gibilerinin yakalanması özel önem arz etmektedir.

Karaciç'in yargılanması, bir nebze dahi olsa adaletin sağlanması açısından önemlidir. Adalet, sadece kurbanlar açısından değil, gelecekteki soykırımların, insanlığa karşı suçların tekrarlanmaması açısından da önemlidir. Karaciç'in yargılanması ayrıca Bosna savaşı ile ilgili ilave gerçeklerin ortaya çıkması ve Sırp'ların Sırbistan devletinin geçmişteki hatalarıyla yüzleşmesi açısından da önemlidir. Söz konusu yüzleşmeye ise, Sırbistan'da demokratikleşmenin tamamlanması açısından da ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

- Brady, Helen. “YUCM İctihadında Önemli Dönüm Noktaları”. *Uluslararası Suçlar: Bosna-Hersek Örneği*, ed. Sevin Elekdağ ve Erhan Türbedar içinde, ss. 91-100, Ankara: ASAM-İKSAREN Yayınları, 2008.
- Cekic, Smail. *Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu: Planiranje, Priprema, Izvodenje*. Cilt 1, Saraybosna, Institut za Istrazivanje Zlocina Protiv Covjecnosti i Medunarodnog Prava, 2004.
- Cobban, Helena. “International Courts”. *Foreign Policy*, (Mart-Nisan 2006), ss. 22-28.
- “John Laughland: International Justice is Power Without Responsibility”. *The Independent*, (29 Temmuz 2008).
- Dakovic-Nikolic Tanja. “Klinton i Sirak Licno Blokiralı Hapsenje”. *Blic*, (13 Ağustos 2008).
- Kandiç, Nataša. “Uluslararası Adalet Divanı Kararı: Sırbistan’dan Bir Deđerlendirme”. *Uluslararası Suçlar: Bosna-Hersek Örneđi*, ed. Sevin Elekdađ ve Erhan Türbedar içinde, ss. 53-56, Ankara: ASAM-İKSAREN Yayınları, 2008.
- “Karadzic Trial Will Start on October 19.” *BIRN*, (8 Eylül 2009), <http://birn.eu.com>.
- Klarin, Mirko. “Zivot i Priključenje Radovana Karadzica”. *Sense TV*, (2005).
- MacDonald, Neil. “Karadzic to Blame Self-interest of West for Yugoslav Break-up”. *Financial Times*, (21 August 2009).
- Prosecutor v. Slobodan Milosevic. *Decision on Motion for Judgement of Acquittal*. Case No. IT-02-54-T (16 Haziran 2004).
- Radio Free Europe/Radio Liberty. saat 02:30 Sırpça programı, (12 Ağustos 2008).
- Radoncic, S.; Tadic Mijovic M. “Hapsenje Karadzica: Ko je Stvorio, Stitio i Otkucao D.D. Dabica”. *Monitor*, Sayı 927 (1 Ağustos 2008).
- “Rusija Zatrzila Objektivno Sudenje Karadzicu u Hagu”. *B92*, (23 Temmuz 2008).

Radovan Karaciç'in Tutuklanması: Gerçeklerle Yüzleşme Zamanı

“Srbima Hiljadu Godina za Ratne Zlocine”. *Politika*, (14 Nisan 2008).

Tufekcic, Dzemo; Tokaca, Mirsad. *Mazowiecki Izvjestaji 1992–1995*. Tuzla: Univerzitet u Tuzli i Istrazivacko-Dokumentacioni Centar Sarajevo, 2007.

Türbedar, Erhan. “Kosova'nın Bağımsızlık İlanının Sırbistan, Bosna-Hersek ve Makedonya'ya Etkileri”. *Avrasya Dosyası*, Cilt 14, Sayı 1 (2008), ss. 23-55.

UNSC Res. 757 (30 May 1992), UN Doc S/RES/757.

UNSC Res. 827 (25 Mayıs 1993), UN Doc S/RES/827.

UNSC Res. 1900 (16 December 2009), UN Doc S/RES/1900.

Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia. (Eylül 2009), <http://www.icty.org>.